

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 22. Quotuplex sit denunciatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

etiam criminales breviori tempore finiuntur quam civiles, etiam ex delicto descendentes, quæ durant ad annos 30. cum odiosa facilius tollantur, Zæf. n. 29. Porro hæc intelligenda de criminibus, quæ semel patrata transeunt & cessant, non verò de iis, quæ successiva sunt, & continuantur, v. g. ut matrimonium initum contra canones, hæresis, apostasia; facta enim accusatione ad ea abolenda & finienda nulla præscriptio locum habet, nisi à tempore cessantis delicti, ut Zæf. l. c. n. 27.

4. Quartò cessat accusatio per abolitionem illius, quæ nihil est aliud quam accusationis premissio concessa per interlocutoriam iudicis cognitâ causâ. Glof.

in rub. c. de abolit. Specul. in tit. de abolit. §. 1. in pro Marant. p. 6. de inquis. n. 83. Quam abolitionem etsi quidam velint non posse peti ab alio, qui inferior sit Rege, per constitutionem regni; censeatamen Marant. l. c. id ipsum verum non esse, ne aliis omnes leges juris communis concedentes hanc potestatem permittendi abolitionem accusationis iudicibus & officialibus inferioribus, necesse esset corrigere; cum tamen legum correctio nunquam præsumatur, nisi expressè appareat, juxta L. præcipimus in fin. c. de appell. & ibi Barth. Unde jam patet juxta Marant. tali abolitioni de jure communi locum esse.

CAPUT II.

De Denunciatione.

Quæst. 21. Quid sit denunciatio in genere.

R Esp. Denunciatio, prout hic accipitur, definitur aliquandò explicatius potest, quod sit criminis alicujus manifestatio, seu delatio facta legitimè Superiori, sine solemnitate seu subscriptione & probatione. Dicitur primò: *manifestatio seu delatio criminis*, non qualicumque, quæ etiam comprehenditur revelatio vel narratio criminis commissi ab aliquo, facta alteri ex fine malo, sed ut alter ad pœnam, emendationem vel correctionem adducatur; ita ut & accusatio, aliæque species, in quas subdividitur, hoc termino generico comprehendantur. Dicitur secundò, *facta Superiori*; qualis non est quisque privatus, utpote in quò dicti fines locum non habent. Quamvis non omnis denunciatio fiat ad aliquem quæ superiorem, seu jurisdictionem propriè talem in denunciatum habentem, ut mox patebit ex dicendis de denunciatione caritativa. Dicitur tertio: *Sine solemnitate*, cum denunciatio non tantas, quantas, juxta dicta, accusatio requirat, quæ consistunt potissimum in inscriptione & obligatione, quæ quis obligat se ad probandum crimen denunciatum. Est que hæc principalis differentia illius ab accusatione.

Quæst. 22. Quotuplex sit denunciatio?

R Esp. Dividitur ordinariò trifariam; alia est Evangelica, sic dicta, quia à Christo tradita in Evangelio *Matth. c. 18.* seu caritativa, quia ex caritate tendit non ad vindictam criminis, sed ad delinquentis bonum, nempe ad emendationem & correctionem paternam, seu procurandam à Superiore, vel etiam quandoque à privato, tanquam patre. Quæ ad eam requirantur, & quis in ea servandus ordo, dicitur *gg. segg.* Alia est canonica sic dicta, quia à SS. canonibus inducta, qua denunciatus recurrit ad Superiorem vel Judicem non intendendo vindictam, seu ut is delictum puniat; sed ut ipse pro officio impediatur damnum commune ex delicto imminens, vel alicujus privati. Hanc aliqui in latiore significatione quandoque judicialem vocant, quia non fit Superiori ut patri, sed ut iudici, seu ut habenti potestatem & curam publicam; de *Lug. de 7. §. 7. d. 28. §. 2. n. 3.* Unde etiam quidam denunciationem bifariam dividunt, nempe in Evangelicam & judicialem, & hanc dein subdividunt. De cætero denunciatio canonica, prout distincta à judiciali, est duplex, generalis nimirum & specialis, *Marant. p. 6. tit. de denunci. n. 7. Honor. b. t. n. 77. Wiestn. n. 66.* Generalis ea est, qua agitur

apud superiorem ad delictum aliquod publicum, vel etiam privatum, damnum aut incommodum ejusque continuationem impediendam, v. g. ne matrimonium aliquod cum impedimento impediendo contrahatur, aut ut illud cum impedimento dirimente contractum dissolvatur; de quo agitur *c. 13. de despons. impub. c. fin. de cland. despons. Marant. Wiestn. locis cit.* Quo etiam spectat, dum quis agit, ne indignus promoveatur ad ordines, aut qui malè præfaturus timetur, eligatur aut instituat. *Wiestn. l. c. cum Valensi b. t. §. 5. n. 5.* intendens nimirum non tam privatum seu speciale suum commodum, quam bonum publicum, aut etiam ipsius promovendi aut eligendi. Specialis denunciatio est, quæ fit eidem Superiori per eum, cujus interest (intelligendum videtur specialiter) habere bonum Prælatum, vel administratorem, vel subditum, utis corrigatur, vel si monitus sit incorrigibilis, Prælaturâ, officio vel beneficio moveatur. *Marant. l. c. Wiestn. n. 67. juxta c. 1. de offic. cust. §. c. 31. de Simon.* Alia est denunciatio judicialis, propriè talis sic dicta à iudicio & modo judiciali procedendi, qua defertur crimen iudici, ut is ex munere suo delinquentem puniat, quem tamen denunciatus non vult accusare, nec facere causam suam, seu se partem in iudicio, sicut facit accusator; sed totum relinquit curæ iudicis, ut is suo munere satisfaciatur. *Salicet. in l. ea quidem, in pr. c. b. t. Lugo l. c. Marant. l. c. n. 2.* Subdividitur in publicam & privatam; publica est, quæ in iudicium deducitur crimen, principaliter ad vindictam publicam, & reip. per crimen læsæ satisfactionem, aliorumque exemplum, præcipuè ab officialibus & ministris publicis ad denunciandum deputatis. Unde etiam propriè denunciatio criminalis dicitur, de qua potissimum in præsentia. Privata est, qua denunciatus querit non vindictam publicam, sed proprium suum interesse seu commodum, nimirum damni sui reparationem, sibi debiti satisfactionem, gravaminis sibi illati amolitionem seu elevationem, v. g. dum filius à patre, vel servus à Domino (adverlus quos juxta *L. 1. §. 8. ff. de off. præfetti urb. §. 2. instit. de his, qui sui vel alieni jur. non competit eis actio*) indebitè Monachus à suo Prælato vel Superiore, rusticus vel persona miserabilis à Potentiore oppressi suum gravamen denunciatis Iudici, ut ab ipso ex officio releventur. *Abb. in c. novit. d. judic. n. 48. §. 51. Marant. l. c. n. 3. Pith. b. t. n. 87. Wiestn. n. 63.* Unde potius denunciatio civilis dici debet. *Laym. L. 3. t. 3. p. 6. c. 4. n. 1. Reiffenst. b. t. n. 84.* apud quem aliqui hujus subdivisionis membra aliter explicant, ita ut velint, eam denunciationem

stationem dici publicam, dum sit à ministro publico, sive criminaliter, sive civiliter; privatam, quæ sit ab alio, sive civiliter, sive criminaliter. His additur ab aliquibus quarta species, nempe denunciatio regularis, quæ expeditur secundum diversas Religiosorum constitutiones, & in ea proceditur simpliciter de plano, nec contra eam appellari potest, c. 3. & c. 26. de appell. Abb. l. c. n. 61. Durand. in specul. l. 3. p. 1. de denunci. n. 15. Pirh, h. t. n. 17. in fin.

Quæst. 23. An & qualiter denunciatio Evangelicæ præmittenda monitio secreta delinquentis?

1. Resp. Primò, Denunciationi evangelicæ (per quam, ut ex Bart. ait Marant. l. c. n. 4. reparantur multa, quæ auxilio juris civilis destituta sunt) ut debite fiat, præmittenda necessàrio est duplex monitio secreta, seu correctio fraterna, (etiam in delictis notoriis, ut Pirh. h. t. n. 8. citato pro hoc Marant. de ord. judicii p. 6. de denunci. num. 5.) ordine præscripto à Christo *Matth. c. 18. nimirum prima ad vers. 15. si peccaverit in te (intellige, te solo sciente) frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsam solum;* non tantum semel, sed iterum, & tertio, ut Pirh. h. t. n. 86. Altera coram uno, vel duobus testibus facienda, v. 16. *si te non audiverit, adhibe tecum unum, aut duos testes:* ac denum, si hisce duabus secretis monitionibus adhibitis non respiciat, facienda publicè ipsa denunciatio, juxta *vers. 17. quod si non audiverit vos, (nimirum testes illos) dic Ecclesie, sive defer, ad Superiorem ecclesiasticum, tanquam patrem, ut ipse delinquentem paternè corrigat: ita declarat Bald. in auth. ad hoc. de usu. coll. 2. in fin. Abb. in c. nov. de judic. coll. 11. & seq. & cum communi Theologorum & Canonistarum tenens Marant. p. 6. cit. de denunci. n. 4. Castrop. rr. 6. d. 3. p. 8. n. 1. Pirh. h. t. n. 86. Reiff. n. 62. Wiestn. n. 57.*

2. Resp. Secundo, est hic ordo servandus non tantum de consilio, respectu saltem Laicorum, ut Glof. in c. 19. caus. 2. q. 1. v. eodem, sed etiam de præcepto, utpote cujus vim habent citata verba, dum posita sunt in imperativo, ut habet communis conformis textui, *cit. can. 19.* Sed neque præceptum solum respectu delictorum injuriosorum & damnolorum ipsi corripienti, ut vult Salmeron. *Tom. 4. in Evang. p. 3. rr. 11.* propter verba illa: *si peccaverit in te.* Verùm etiam respectu aliorum peccatorum proximi, ut cum D. Thom. 2. 2. q. 38. q. 7. Suarez. *Tom. 4. de relig. L. 10. c. 7. à n. 10.* Coninck. d. 28. dub. 3. num. 138. Castropal. l. c. n. 3. Corn. à Lapid. in *Matth. l. c. §. 3.* quos citat & sequitur Wiestn. h. t. n. 60. non obstantibus dictis verbis: *si peccaverit in te:* cum ut dictum respons. præced. significent: *te sciente,* & ex commisso peccato scandalizato, ut interpretantur S. August. Chryl. alique PP. apud Suarez. l. c. n. 12. Ex ea etiam ratione, quòd si intelligenda de peccatis in nos commissis, etiam intelligi debere de commissis in proximum, utpote quem sicut nosmetipsos diligere debemus: multòque magis de commissis in Deum diligendum plùs quàm nos; ut arguit à Lapid. l. c. §. dices, ideoque dicens, sub illatis nobis injuritis per synecdochen comprehendi omnia peccata. Estque hoc præceptum divinum, juxta quod decem ab Alex. III. & Innoc. III. dum istiusmodi correctionem fraternam vocant mandatum divinum, & regulam evangelicam, *cit. c. Novet. c. licet 31. de Simon. & c. 12. de heret.* Et quidem

non solum divinum positivum, sed & naturale, seu juris naturalis; cum lumen naturæ dicat, correctionem fraternam faciendam cum minimo, quantum fieri potest, damno bonæ famæ ejusdem; adeoque si secreta monitio sufficiat, abstinendum à denunciatione facienda Ecclesiæ, utpote qua saltem apud illam læditur bona fama delinquentis, ne juxta *cit. can. 19. si peccaverit.* erroris non tam correctores simus, quam proditores. Præterea, cum nullum in lege Evangelica contineatur præceptum Divinum, quod non sit juris naturalis, exceptis, quæ sunt de sacramentis & fide, ut Reiff. h. t. n. 83. citato D. Thom. 2. 2. & 1. 2. q. 108. art. 1. & 2. rectè sequitur, hoc præceptum esse naturale, & necesse ex præcepto præmitti has monitiones denunciationi.

3. Resp. Tertio, nihilominus variæ dantur hujus præcepti Divini exceptiones, ita ut denunciationi præmitti necesse non sit dictas monitiones secretas. Et prima quidem, si delictum non sit amplius occultum, seu soli denunciatori notum, sed jam manifestum & notorium, cum tunc delinquens jus ad famam amiserit, bonumque commune exigar, ut delictum notorium non maneat occultum: ita communis juxta illud Apostoli 1. ad Tim. P. 20. *Peccantes coram omnibus argue,* nec amplius urgeant illa Evangelii: *si peccaverit in te,* id est, te solo sciente, juxta datam paulò ante PP. & DD. interpretationem. Secunda, si secreta illa monitio, seu correctio foret momenti damnosa; ut si ex tali monitione, rationabiliter timeretur gravis offensa personæ delinquentis, quæ momenti multum aliàs prodesset vel obesse posset: cum charitas non obliget cum periculo talis damni, Reiff. n. 69. Wiestn. n. 61. Tertia, si prævia monitio nihil profutura crederetur, ut dum monendus esset majoris conditionis seu dignitatis, qui monentem spernat, aut nihil curet, aut ita in malo habituatus & arrogans, ut privati alicujus monitioni non videatur acquieturus: Ita quoque communis, juxta illud Augustini relati in c. 4. dist. 7. de penitentia: *Si scirem, tibi non prodesse, non te monerem.* Quarta, si ex delicto etiam occultè machinato, imminet reipublicæ, vel etiam alicui privato grave damnum, quale v. g. est: proditio, falsificatio monetæ, ruina spiritualis proximi: cædes, incendium, quod moram non patitur, & secreta tali admonitione non creditur tollendum vel amoliendum, Sanchez. *consil. L. 6. c. 2. d. 5. n. 9.* Lessius *de justit. L. 2. c. 30. n. 10.* & 17. Wiestn. h. t. n. 43. & 61. Reiff. n. 66. Quinta, si delictum statim sibi denuntiari præcipit Prælati, ut respectu certorum delictorum solent inquisitores hæreticæ pravitatis, Castrop. *de carit. rr. 6. d. 3. p. 13. n. 4.* Sexta, dum domestici, aut etiam extranei delicta occulta etiam gravia domesticorum patrifamilias, uti & delicta scholasticorum à condiscipulis, alitve, præfecto scholarum, aut magistro sine prævia delinquentium monitione ad eorum salutem correctionem, ac competentem iis punitionem statim denunciare solent; absque eo, quòd talis denunciatio deficiat à denunciatione caritativa, cum non tendat ad vindictam, sed ad salutem punitionem, ultimatè spectantem emendationem, ad quam parentes, patres familias, præceptores respectu sibi commissorum, sine eorum gravi infamatione aptiores censentur, Layman. *L. 3. t. 3. part. 2. c. 4.* citatis Cajetan. 2. 2. q. 73. a. 2. Navar. in *manual. c. 18. n. 33.* Septima, dum in religionibus vi statutorum delicta graviora etiam occultissima, soli delinquenti & denuncianti, qui ea

extra